

Persones adultes: subjecte i objecte d'educació

Òscar Jiménez

Formariz, Alfons (coord.) *La formació bàsica de persones adultes: imaginari social, aproximació teòrica, organització democràtica*. Barcelona, Universitat de Barcelona (Institut de Ciències de l'Educació), 2009.

Molts estudis nacionals i internacionals relacionen els baixos nivells d'instrucció dels pares amb el «fracàs» i l'abandonament escolar dels fills. Igualment, la falta de formació de les persones joves i adultes es relaciona amb l'atur, la falta d'oportunitats, l'analfabetisme digital o l'escassa adaptació a la societat de la informació.

Davant de tot això, semblaria lògic concloure que és urgent l'increment de la formació de persones joves i adultes. Alguna cosa d'això s'està fent en el camp laboral, però poc o gens en la formació bàsica que, com el seu nom indica, ha de ser la base i el fonament sobre el qual sustentar la major part de coneixements i competències necessàries en la societat actual.

De la mateixa que en altres àmbits, existeix un pensament bastant comú i estès sobre el significat i el contingut de la formació bàsica de persones en l'edat adulta, el qual pressuposa que la formació ha de ser un calc de l'educació obligatòria amb alguns retocs organitzatius.

Els autors i les autores¹ d'aquest llibre, professors universitaris, tècnics de

l'administració educativa i professors de centres de persones adultes, parteixen d'aquest imaginari social per a confrontar-lo de manera divulgativa amb les teories pedagògiques i psicològiques modernes i treure conseqüències organitzatives, crítiques amb moltes de les pràctiques administratives actuals.

Alfons Formariz, amb una dilatada experiència en la formació de persones adultes, coordina l'obra que ressenyem, revisió i ampliació d'un treball anterior, disponible en versió electrònica², fruit de la tasca d'un grup de treball de l'Institut de Ciències de l'Educació, de la Universitat de Barcelona.

El document, en format de manual de butaca, tant per les seves dimensions com per la seva intenció, està organitzat en tres parts i afegeix quatre annexos.

A la presentació se'ns posen les bases terminològiques i conceptuals d'allò que estem parlant: la formació bàsica amb persones adultes. La descripció no és gratuïta, per tal com les definicions i expressions no sempre s'ajusten o coincideixen amb el significat al qual volen remetre. El document és clar i concís en aquest aspecte i sap de què parla: després d'una diagnosi breu però directa, presenta una alternativa teorico-pràctica coherent amb la societat que vivim.

Es tracta d'un canvi de mentalitat i, en conseqüència, d'un canvi en l'organització de la formació bàsica de persones adultes d'acord amb la societat actual. Un canvi necessari de la cultura organitzativa. (p. 19).

Així, després de desmuntar sis tòpics o prejudicis sobre la formació bàsica de persones adultes, la proposta s'endinsa en el cos central del llibre, la segona part, amb onze temes rellevants d'aquest àmbit educatiu, sota una «triple

(1) Co-signen el llibre, juntament amb Alfons Formariz, Ana Ayuste, Montserrat Casamitjana, Marta Ferrer i Margarida Massot, i també hi col·laboren Agustí Pascual, José Beltran, Marc Genestar i Aula Cultural de Palma.

(2) Podeu consultar: <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/3761> (accés: 31.12.2009).

perspectiva: percepció social, reflexió informada i repercussions pràctiques». Els temes són els següents: la persona adulta; polisèmies (educació de persones adultes / formació de persones adultes – educació permanent / formació permanent); formació bàsica, formació de base; competències bàsiques de la població adulta; educació formal / no formal – reglada / no reglada; els destinataris de la formació bàsica; els centres i aules de formació com a institucions democràtiques; participació i organització dels aprenentatges; el currículum; formació inicial i perfils dels professionals; model de formació de persones adultes.

Com es pot veure, un elenc ampli i exhaustiu del que envolta la formació bàsica de persones adultes, que es tanca amb unes conclusions que interpel·len les administracions públiques i els professionals del sector, amb propostes concretes i llargament reivindicades, com ara la creació d'un Institut d'Educació Permanent, que vingués a aglutinar les responsabilitats administratives en aquest àmbit, amb noves funcions per a les administracions locals, amb una organització diferent dels centres de formació, etc.

Tanca el llibre un recull de quatre annexos que recullen la situació actual de l'educació de persones adultes a Catalunya, País Valencià i les Illes Balears.

Amb un llenguatge clar i sense embuts, la presentació esquemàtica del document en facilita molt la lectura i la cerca d'allò que ens interessa. Com dèiem al principi, un text que pot esdevenir un molt bon manual de butxaca per als professionals i els iniciats en el tema però també per aquells que vulguin conèixer què s'està coent a casa nostra en la formació de persones adultes.

Com diu el coordinador de l'obra, en el document final referit a la situació a Catalunya:

El gran handicap de l'educació de persones adultes és la invisibilitat mediàtica, que té repercussions en el desconeixement i l'apatia d'aquelles persones i grups que podrien tenir influència en el canvi de rumb per aconseguir l'adaptació del sector als nous reptes de la societat. És un factor d'exclusió ocult i com a tal desconegut, que afecta les persones amb menys recursos de resiliència i afirmació. Per això, crea un no-públic imperceptible i inapreciable per als mitjans de comunicació i els poders amb capacitat de decisió. Un gran repte de futur és arribar al gran públic per poder modificar les forces socials presents. (p. 165)